
Y CABINET DYDD MAWRTH, 7 MAI 2019

Yn bresennol-

Y Cynghorwyr: Dyfrig L. Siencyn, Dafydd Meurig, Craig ab Iago, Gareth Wyn Griffith, Nia Wyn Jeffreys, Dilwyn Morgan, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Catrin Wager a Cemlyn Rees Williams

Hefyd yn bresennol-

Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Iwan Evans Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Annes Sion (Swyddog Cefnogi Aelodau)

Eitem 6: Steffan Jones (Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol) ac Amanda Murray (Rheolwr Prosiect)

Eitem 7: Huw Ynyr (Pennaeth Cynorthwyol Technoleg Gwybodaeth)

Eitem 8: Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr)

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd Aelodau'r Cabinet a Swyddogion i'r cyfarfod.
Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Morwena Edwards.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyniwyd datganiad o fuddiant gan Cyng. Catrin Wager ar gyfer eitem 8 gan fod y Crwner yn aelod o'i theulu.

3. MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw faterion bryd

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHARFFU

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o drosolwg a charffu

5. COFNODION CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 2 EBRILL 2019

Tynnwyd sylw at y rhestr o'r Cynghorwyd presennol yn y cyfarfod diwethaf gan nodi fod camgymeriadau i'w gweld yno, nodwyd fod angen diweddarau'r rhestr. Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfodydd y Cabinet a gynhaliwyd ar y 2 Ebrill 2019, fel rhai cywir.

6. STRATEGAETH TOILED AU CYHOEDDUS

Cyflwynwyd yr eitem gan Cyng. Catrin Wager

PENDERFYNWYD

Derbyn a mabwysiadu'r Strategaeth Toiledau Cyhoeddus.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi ei diolch am ddod yn rhan o dîm y Cabinet. Mynegwyd fod rhan 8 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017 yn rhoi gofyn statudol i'r Cyngor lunio a chyhoeddi strategaeth toiledau lleol. Fel rhan o'r broses i ddatblygu'r strategaeth, pwysleisiwyd fod ymarferiadau ymgynghori wedi digwydd. Pwysleisiwyd fod 1,200 o ymatebion wedi ei derbyn yn rhan o'r ymgynghoriad cyhoeddus a bod y prif negeseuon o'r ymgynghoriad wedi creu amcanion clir i'r strategaeth.

Nodwyd fod ymgynghoriad wedi ei gynnal ar yr amcanion a nodwyd y canlyniadau'r ymgynghoriad. Pwysleisiwyd fod y cyhoedd wedi nodi eu bod yn fodlon i gyfrannu at gost o gadw toiledau cyhoeddus. Ychwanegwyd fod gwaith yn cael ei wneud sicrhau fod datblygiadau yn cael ei wneud fel bod y Cyngor yn cyrraedd safonau'r amcanion. Tynnwyd sylw at y ffaith fod yr adran wedi dechrau gwneud gwaith o uwchraddio rhai o'r toiledau.

Nodwyd y llynedd fod risg mawr i gau nifer uchel o doiledau cyhoeddus, ond oherwydd gwaith yr adran i weithio gyda chymunedau, mynegwyd bellach fod 63 o doiledau cyhoeddus ar gael i'r cyhoedd. Mynegwyd fod hyn yn golygu fod Gwynedd yr ail sir yng Nghymru o ran nifer uchaf o doiledau cyhoeddus ac y trydydd drwy Brydain. Diolchwyd i staff yr adran ac i'r cynghorau Cymuned am gadw cymaint o doiledau ar agor.

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth

- Tynnwyd sylw at waith caled yr adran yn creu'r adroddiad. Mynegwyd fod niferoedd o doiledau wedi gostwng cymaint ar draws y wlad ond fod gwaith calonogol wedi ei wneud i sicrhau toiledau yn y sir.
- Nodwyd cefnogaeth i'r strategaeth ond tynnwyd sylw at Gynllun Grantiau Toiledau Cymunedol. Mynegwyd nad yw'r defnydd o'r grant ddim yn ddigonol a bod adborth wedi nodi nad yw'r cyhoedd yn gyffredinol yn ymwybodol o'r cynllun. Mynegwyd nad oedd y wefan ar gyfer y cynllun ddim yn hawdd i'w ddefnyddio ond ychwanegwyd fod yr adran yn edrych ar ffyrdd eraill i rannu'r wybodaeth.
- Mynegwyd fod aelod o'r cyhoedd wedi cysylltu ag un o'r Aelodau Cabinet yn nodi nad oes biniau misglwyf ar gael mewn toiledau cyhoeddus ar draws y sir. Nodwyd fod diffyg yn y ddarpariaeth ar draws y sir a bydd gwaith yn cael ei wneud yn y misoedd nesaf.
- Diolchwyd i Gynghorau Cymuned a Thref am fod mor barod i addasu ac i gynnal gwasanaethau.

7. CYNLLUN Y CYNGOR: CAIS AM ADNODDAU DATBYLGU TECHNOLEG I GEFNOGI Ffordd GWYNEDD

Cyflwynwyd gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNIAD

Cymeradwyo dyraniad o £341,046 (tua £113,000 y flwyddyn am dair blynedd) o'r Gronfa Trawsffurfio i gwrdd â chynnydd sylweddol mewn galw i ddatblygu systemau cyfrifiadurol i wella gwasanaethau ar draws Cyngor Gwynedd yn sgil darganfyddiadau ymarferion Ffordd Gwynedd.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod angen cefnogi y cais am arian i gwrdd â chynnydd sylweddol mewn galw i ddatblygu systemau cyfrifiadurol i wella gwasanaethau ar draws y Cyngor yn sgil darganfyddiadau ymarferion Ffordd Gwynedd. Ychwanegwyd fod yr Uned Datblygu Technoleg Gwybodaeth yn datblygu systemau cyfrifiadurol ar gyfer holl wasanaethau'r Cyngor a bod y galw am gynnych yr uned yma'n hanesyddol uchel. Ategwyd yn dilyn llwyddiant ymarferion ffordd Gwynedd ar draws y Cyngor fod galw'n llawer uwch na'r gallu i gyflenwi.

Yn aml, nodwyd oherwydd natur Ffordd Gwynedd o roi pobl Gwynedd yn ganolog mae'r datrysiadau ar gyfer gwasanaethau'n unigryw ac angen teilwra'n bwrpasol yn unol â darganfyddiadau'r ymarferion Ffordd Gwynedd. Ategwyd fod yr adran o ganlyniad i hyn wedi bod yn arloesol ac yn aml yn creu systemau cyfrifiadurol i gyd fynd a'r angen am wasanaeth wedi ei deilwra'n bwrpasol.

Mynegwyd na fydda'i chais am arian yn diwallu yn llwyr ond y bydda'i sicrhau fod y gwaith yn ysgafnhau. Ychwanegwyd y byddai swydd prentis gradd yn cael ei greu yn ystod yr haf. Nodwyd y byddai'r arian yn hwb i wella'r ddarpariaeth technoleg Gwybodaeth sydd a'r gael i'r gwasanaethau.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Tynnwyd sylw at y Cyngor yn creu systemau cyfrifiadurol newydd holwyd oes modd gwerthu'r gwasanaethau i gwmnïau a chynghorau eraill.
- Mynegwyd fod angen i'r adran fod yn fentrus a'i bod yn uchelgais i'r adran fod ar flaen y gad o ran Technoleg Gwybodaeth

8. TREFNIADAU TAL CRWNER

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys

PENDERFYNIAD

Awdurdodi Pennaeth y Gwasanaeth Cyfreithiol, mewn ymgynghoriad a'r Pennaeth Cyllid, i gytuno ar drefniadau i dalu cyflog i'r Uwch Grwner, a ffi i'r Crwner Cynorthwyol yn unol a'r adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod yr adroddiad yn un technegol. Nodwyd fod Deddf y Crwneriaid a Chyfiawnder 2009 yn darparu fod gan uwch grwneriaid hawl i gyflog, tra telir ffi i grwneriaid cynorthwyol. Mynegwyd gan fod Deddf 2009 wedi dod a newidiadau mawr i strwythur y gwasanaeth, ychwanegwyd yr angen am sail newydd ar gyfer talu'r uwch grwneriaid ynghyd a'r crwneriaid cynorthwyol. Cynhaliwyd trafodaethau Cenedlaethol, a chyhoeddwyd canllaw tal newydd yng Nghylchlythrau 61 a 62.

Mynegwyd fod mwyafrif o grwneriaid yn llawn amser ond nodwyd fod Gwynedd a Môn yn boced ble mae Crwner rhan amser. Nodwyd fod y Cylchlythyr yn nodi mai tan sylfaenol Uwch Grwneriaid Rhan-amser yw £20,000 sydd yn cynnwys gwaith 'y tu allan i oriau' statudol, ac yna taliadau ar gyfer pob diwrnod a weithir. Yn dilyn trafodaethau a'r Uwch Grwner daethpwyd i gytundeb a fyddai'n golygu y byddai'r sail y'i teilir arno yn wahanol i'r dull a nodwyd yn y Cylchlythyr. Nodwyd fod y dull yn asesu nifer tebygol y dyddiau y disgwylir i'r Uwch Grwner weithio bob blwyddyn a throsi i ffigwr blynyddol gan gynnwys yr elfen gyflog sylfaenol yn ogystal. Ychwanegwyd y bydd gofyn am adolygiad cyfnodol.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Nodwyd nad oedd gan y Cyngor lawer o reolaeth dros y mater gan ei fod yn fater i'r goron. Ychwanegwyd gan ei fod ar y cyd rhwng Gwynedd a Môn fod cyfraniad Cyngor Gwynedd ychydig yn uwch o ganlyniad i'r boblogaeth.

9. ADOLYGIAD RHEOLAETHOL

PENDERFYNIAD

- a) Yn amodol ar (b), cytuno gydag asesiad y Prif Weithredwr fod y strwythur rheolaethol a ddangoswyd yn Atodiadau 1 i 10 yn addas i bwrpas.
- b) Cytuno i leihau'r nifer uwch o swyddi o fewn y Cyngor o 40 i 37 fel y nodir yng nghymalau 61, 62 a 64 yr adroddiad gan arbed isafswm o £211,000 yn flynyddol.
- c) Gan nodi'r gofynion ym mharagraff 95 o'r adroddiad, cytuno i greu Adran Tai ac Eiddo newydd er mwyn ein galluogi i roi mwy o ffocws ar gyflawni ein Strategaeth Tai a gofyn i'r Prif Weithredwr ail edrych ar sefyllfa Ymgynghoriaeth Gwynedd er mwyn gweld a oes modd arall o wireddu'r amcanion a nodir yn yr adroddiad o ran strwythur rheolaethol ac arbedion effeithlonrwydd pellach.
- ch) Nodi'r man newidiadau pellach y bwriedi'r eu gweithredu fel y'u

hamlinellir yng nghymalau 76-88 yr adroddiad sy'n cynnwys symud rheolaeth adeiladu i'r adran Amgylchedd er mwyn iddo fod yn agosach at Cynllunio.

- d) Dirprwyo'r hawl i'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol addasu Cynllun Dirprwyo'r Cyngor i adlewyrchu'r newidiadau wrth iddynt ddod yn weithredol.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod y mater wedi codi yn dilyn trafodaeth a gynhaliwyd y llynedd wrth ystyried toriadau i wasanaethau. Mynegwyd fod y drafodaeth wedi codi'r cwestiwn os yw'r drefn reolaethol yn un cywir. Ategwyd fod cyhoedd yn aml yn holi faint o reolwyr ac uwch-reolwyr sydd gan y Cyngor ac os yw'r niferoedd yn gywir. Mynegwyd fod y Cabinet wedi comisiynu'r Prif Weithredwr i adolygu'r drefn reolaethol.

Tynnwyd sylw at y drefn a ddilynwyd o adolygu'r strwythur bresennol gyda Phenaethiaid, lle cafodd yr Aelodau Cabinet a'r Cadeiryddion ac Is Gadeiryddion Craffu y cyfle i glywed y gwaith herio. Ychwanegwyd fod Rhaglen Ffordd Gwynedd wedi amlygu'r angen am fod yn gliriach ynglŷn â rolau swyddi penodol o fewn y sefydliad, gan amlygu rôl gyda phwyslais gwahanol ac aeddfetach ar gyfer rheolwyr. Ychwanegwyd fod y Prif Weithredwr wedi iddo weld y darlun cychwynnol o strwythurau adrannol wedi dod i'r casgliad fod nifer o swyddi oedd yn dwyn teitl "rheolwr" wedi esblygu dros amser, ac nad oedd oeddent yn arddel swydd rheolwr fel yr oedd yn cael ei ddisgrifio yn y swydd ddisgrifiad diwygiedig ar gyfer rheolwyr. Ymhelaethwyd drwy nodi fod gwaith herio wedi ei wneud a bellach mae'r nifer o swyddi wedi newid eu teitlau i wneud yn glir nad rheolwyr yn unol â'r diffiniad yw'r swyddi yma. O ganlyniad i hyn, ychwanegwyd, fod y nifer o reolwyr bellach wedi disgyn o 235 i 111.

Edrychwyd yn bellach ar stwythur rheolaethol Uwch Swyddogion gan holi os oes gormod o Uwch Reolwyr. Mynegwyd o edrych dros Gymru mai dim ond 5 Cyngor arall sydd a llai o swyddi Penaethiaid a Chyfarwyddwyr na 12. Ychwanegwyd fod gan y Cyngor 43 o swyddi ar lefel Uwch Reolwr neu uwch yn 1996 ac fod y nifer wedi gostwn erbyn 2004 i 40. Holwyd y cwestiwn os yw'r nifer yn parahu i fod yn rhy uchel, nodwyd mai mater o farn a fyddai hyn.

Tynnwyd sylw at rai awgymiadau a oedd o ganlyniad i'r adolygiad. Awgrymwyd y byddai yn bosib gwneud gyda gostynigiad o 4 Uwch Swyddogion yn bendol yn yr Adran Amgylchedd, Priffyrdd a Bwrdeistrefol, Ymgynghorieth Gwynedd ac Cefnogaeth Gorfforaethol. Codwyd pryder am y Gwasanaeth Darparu yn yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant gan nodi fod bwriad i ddatrys y sefyllfa.

Tynnwyd y sylw at adolygiad Ffordd Gwynedd sydd yn cael ei gynnal ar hyn o bryd yn y Maes Cynllunio a Rheolaeth Adeiladu. Mynegwyd er nad oes canlynaid i'r adolygiad eto mae ymdeimlad yn ymddangos y byddai maneision i dirigolion Gwynedd os y buasai'r ddau wasanaeth yn nes at ei gilydd. Awgrymwyd yn ogystal, er fod Ymgynghriaeth Gwynedd yn uned ar wahan o ganlyniad i'w gogwydd masnachol, y byddai modd trosglwyddo'r adran ar holl swyddoethau i adain o fewn yr Adran Amgylchedd o dan Bennaeth

Cynorthwyol.

Gyda blaenoriaeth y mae'r Cabinet yn dymuno ei roi i'r Sategaeth Tai, nododd y Prif Weithredwr nad oedd yn credu fod modd rhoi digon o ffocws os yw wedi ei leoli o fewn yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant, sydd yn barod yn ceisio rhoi sylw i faterion mawr sydd yn wynebu'r maes Gofal. Ar sail hyn, argymhellwyd y dylid sefydlu Adran Tai ac Eiddo. Ychwanegwyd fod man faterion eraill mewn adrannau amrywiol lle byddent efallai yn gorwedd yn well mewn adrannau gwahanol a byddai trafodaeth bellach ar y rhain gyda'r Penaethiaid Adran berthnasol yn cael eu cynnal cyn gweithredu

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Mynegwyd eu bod yn cytuno a rhan helaeth o'r adroddiad ond mynegodd rhai aelodau efallai nad oedd yn syniad droeth i symud yr uned fasnachol Ymgynghoriaeth Gwynedd o dan yr Adran Amgylchedd, gan y byddai efallai yn ormod o newid mewn cyfnod byr iawn o amser. Ychwanegwyd o ganlyniad i'r gogwydd masnachol yn yr adran Ymgynghoriaeth, sydd â throsiant o tua £4miliwn y flwyddyn, fod y meddylfryd yn yr Adran angen bod yn wahanol i weddill y Cyngor.
- Holwyd os na fydda'i Ymgynghoriaeth yn mynd yn adain o dan yr Adran Amgylchedd beth fydda'i canlyniadau peidio a gwneud hyn. Mynegwyd mai y prif newid yw y buasai 10 adran yn hytrach na 9 a buasai nifer yr Uwch Swyddogion, os yn dilyn gweddill argymhellion yr adroddiad, yn lleihau i 37 yn hytrach na 36. Ychwanegwyd y byddai cadw'r ddwy adran ar wahan yn lleihau'r risg i'r Cyngor ond y byddai maint yr arbediad yn lleihau o £297,000 i oddeudtu £221,000.
- Mynegwyd fod yr Adran Ymgynghoriaeth yn sicrhau fod swyddi o safon uchel ar gael yn y Cyngor sydd yn ogystal yn creu elw i'r Cyngor. Nodwyd pryderon o golli'r arbenigedd ac yr elw os yn cael rhoi fel adain o dan adran arall. Ategwyd fod yr adran yn arwain ar faes pwysig ar yn o bryd sef Newid Hisawdd a nodwyd risg o ddisodli tim da.
- Mynegwyd fod newid y strwythur o fewn adrannau i dair swyddogaeth - Pennaeth, Rheolwr ac Aelod Staff yn ei gwneud yn llawer yn fwy clir.
- Mynegwyd balchder o greu adran Tai ac Eiddo a fydd yn pwyslesio uchelgais y cyngor i roi cartrefi i bawb.
- Cytunwyd a'r syniad o symud rheolaeth adeiladu i'r adran Amgylchedd o'r Adran Ymgynghoriaeth.
- Cytunwyd ar welliant i'r argymhellion er mwyn cadw'r Adran Ymgynghoriaeth yn adran ar ben ei hun ond gofyn i'r Prif Weithredwr ail edrych ar sefyllfa er mwyn gweld a oes modd arall o wireddu'r amcanion a nodir yn yr adroddiad o ran strwythur rheolaethol ac arbedion effeithlonrwydd pellach

Dechreuodd y cyfarfod am 13:00 a daeth i ben am 14:15

CADEIRYDD